

ARHEOLOŠKI NADZOR I ISTRAŽIVANJA U TUĐMANOVOJ ULICI U ZADRU

Archaeological supervision and excavations in Tuđmanova street in Zadar

U razdoblju od svibnja 2021. do svibnja 2022. godine Odjel za arheologiju proveo je arheološki nadzor nad svim iskopima i zemljanim radovima pri rekonstrukciji Ulice dr. Franje Tuđmana. Unatoč tomu što spomenuta prometnica prolazi kroz srce rimskodobne zadarske nekropole, otkriven je razmjerno mali broj grobova iz tog vremena. Glavni razlog tomu je što je veći dio iskopa, dubok pretežito od 120 do 150 cm, išao kroz slojeve recentnog nasipa. Područje je zbog raznih instalacija i kolektora koji prolazi cijelom trasom mnogo puta prekopavano, a na nekim mjestima starija prometnica je gotovo i metar dublje od današnje.

Tijekom arheološkog nadzora otkriveni su ostatci dvaju pokopa pod tegulama; jedan kod križanja s Kaljskom ulicom, gotovo u potpunosti uništen ranijim iskopima, i drugi kod križanja s ulicom Put Stanova, polovično očuvan grob inhumiranog po-

In the period from May 2021 to May 2022, the Department of Archeology conducted archaeological supervision of all digs and earthworks during the reconstruction of Dr. Franje Tuđmana Street. Despite the fact that the aforementioned road passes through the heart of the Roman-era necropolis of Zadar, a relatively small number of graves from the Roman period were found. The main reason for this

Filipa JURKOVIĆ PEŠIĆ
filipajurkovicp@gmail.com

is that most of the excavation, mostly 120 to 150 cm deep, encompassed the layers of the recent filling. Due to various installations and the collector that runs along the entire route, the area has been dug up many times, and in some places the older road is almost a meter deeper than today.

During the archaeological supervision, remains of two burials under tegulae were discovered; one at the intersection with Kaljska Street, almost completely destroyed by the earlier digs, and the other at the intersection with Put Stanova Street, a half-preserved

kojnika s grobnom konstrukcijom od tegula položenih u obliku krova na dvije vode. Tegule su bez pečata, a grobovi bez nalaza i priloga, tako da preciznija datacija grobova u ovom trenutku nije moguća.

U ulici Put Stanova otkrivena su dva rimskodobna pokopa u kamenim urnama. Cilindrična kamena urna s brojnim staklenim priložima datira se u drugu polovicu 1. stoljeća (Eterović Borzić, Štefanac 2021: 135, 146, 164), otkrivena je prilikom iskopa kanala za struju. Sjeveroistočno od spomenutog groba otkrivena je kvadratna kamena urna s poklopcem i ostacima spaljenog pokojnika, a uz nju su dokumentirana još dva pokopa u keramičkim urnama koje su izrazito loše očuvane. Keramički balzamiriji pronađeni kao prilog uz kamenu i keramičke urne u upotrebi su od 1. st. pr. Kr. te kroz cijelo 1. st. n. Kr. a na našim nekropolama najčešći su tijekom 1. st. n. Kr. (Buljević 2013: 161). Sva tri groba nalazila su se uz staru cijev od odvodnje te su djelomično uništeni prilikom starijeg iskopa kanala.

Uz Samostan sv. Ivana, nakon što su tijekom iskopa otkrivene strukture za koje se pretpostavilo da su dio kamene arhitekture grobova, zaustavljeni su radovi i pokrenuta su zaštitna arheološka istraživanja na površini od 46 m².

inhumation grave made of tegulae laid in the form of a gable roof. The tegulae bore no stamps, and the graves yielded no finds or goods, so that more precise dating of the graves is not possible at the moment.

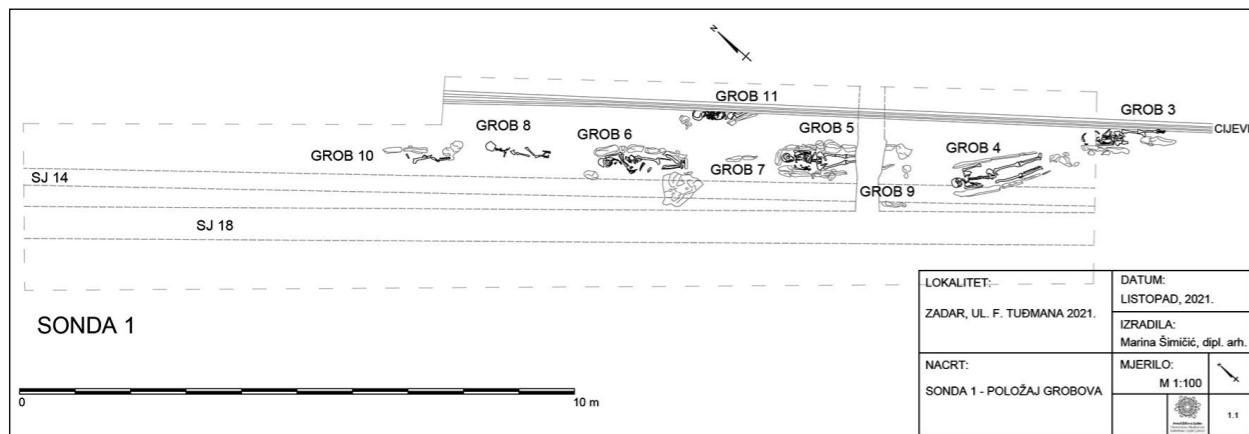
In Put Stanova Street, two Roman-era burials in stone urns were discovered. A cylindrical stone urn containing numerous glass finds was found during works on the electrical grid, dating back to the second half of the 1st century (Eterović Borzić, Štefanac 2021: 135, 146, 164). A square stone urn with a lid and cremated remains was found to the northeast of the mentioned grave. Two more burials in ceramic urns that are extremely poorly preserved were documented next to this urn. Ceramic toilet bottles found as grave goods next to stone and ceramic urns were in use from the 1st century BC and throughout the entire 1st century AD. In our necropolises they are most common during the 1st century AD (Buljević 2013: 161). All three graves were located next to an old drainage pipe and were partially destroyed during the earlier digging of the canal.

Next to the Monastery of St John, after the structures that were assumed to be part of the funerary stone architecture had been accidentally discovered, the works were stopped and rescue archaeological excavations started in an area of 46 m².

Rimskodobni ukop u kamenoj urni, gr. 15 (foto: L. Bogdanić)
Roman-era burial in a stone urn, gr. 15 (photo: L. Bogdanić)

Sonda 1, položaj grobova (izradila: M. Šimičić)
Trench 1, position of the graves (made by M. Šimičić)

Unutar sonde definirano je i istraženo devet grobova inhumiranih pokojnika od kojih je većina više ili manje devastirana ranijim ukopom dvaju kanala, koji prolaze dužinom cijele sonde u smjeru sjeverozapad-jugoistok. Najbolje su očuvani grobovi 3, 4, 5 i 11. Gotovo svi pokopi su u kamenim škrinjama od pločastog kamena položenog na nož s poklopnica od kamenih ploča smješteni u relativno pravilnom nizu. Pokojnici su položeni na leđa u ispruženom položaju, najčešće s jednom rukom na prsima, u smjeru sjeverozapad-jugoistok s glavom na sjeverozapadu. Samo je jedan pokop bez grobne arhitek-

ture, a to je ujedno i jedini grob s nalazima u kojem je otkrivena brončana dvodijelna dvopetljasta kopča, tzv. ažula. Takve vrste kopči u upotrebi su od prve polovice 14. stoljeća, rabe se i tijekom 20. stoljeća, a varijante istih se i danas upotrebljavaju (Anzulović 2007: 259). U ostalim grobovima nema priloga ni nalaza, a rezultati 14 C analize kostiju pokojnika iz groba 4 uz vjerojatnost od 68,2 % datiraju grob u vrijeme između 1634. i 1794. godine. Položaj grobova 9 i 11 otvara mogućnost da je paralelno uz liniju istraženih grobova bilo još ukopa položenih u pravilne nizove. Svi su grobovi ukopani u sloj masne crvenice s ostacima rimskodobnog arheološkog materijala, većinom fragmentiranim nalazima stakla, keramike, ponajviše građevinske i tesera. Iako je istražena sonda u neposrednoj blizini antičke nekropole, nije bilo tragova rimskodobnih grobova.

Arheološka istraživanja u sondi 1 (foto: M. Šimičić)
Archaeological excavations in trench 1 (photo: M. Šimičić)

Grob 4 (foto: M. Šimičić)
Grave 4 (photo: M. Šimičić)

ture, a to je ujedno i jedini grob s nalazima u kojem je otkrivena brončana dvodijelna dvopetljasta kopča, tzv. ažula. Takve vrste kopči u upotrebi su od prve polovice 14. stoljeća, rabe se i tijekom 20. stoljeća, a varijante istih se i danas upotrebljavaju (Anzulović 2007: 259). U ostalim grobovima nema priloga ni nalaza, a rezultati 14 C analize kostiju pokojnika iz groba 4 uz vjerojatnost od 68,2 % datiraju grob u vrijeme između 1634. i 1794. godine. Položaj grobova 9 i 11 otvara mogućnost da je paralelno uz liniju istraženih grobova bilo još ukopa položenih u pravilne nizove. Svi su grobovi ukopani u sloj masne crvenice s ostacima rimskodobnog arheološkog materijala, većinom fragmentiranim nalazima stakla, keramike, ponajviše građevinske i tesera. Iako je istražena sonda u neposrednoj blizini antičke nekropole, nije bilo tragova rimskodobnih grobova.

Nakon terenskih istraživanja koja su trajala gotovo godinu dana u tijeku je postterenska obrada prikupljene arheološke građe.

without grave structure, and it is also the only grave with finds, containing a bronze two-part hook-and-eye clasp ("ažula"). Such types of clasps have been in use since the first half of the 14th century, they were also used during the 20th century, and their variants are still in use (Anzulović 2007: 259). There were no grave goods or finds in the other graves, and the results of the 14 C analysis of the bones from grave 4 offered a time frame between 1634 and 1794 with a 68.2% probability. The position of graves 9 and 11 opens up the possibility that there might have been more burials laid in regular rows parallel to the line of investigated graves. All graves were dug into in a layer of greasy *terra rossa* with remains of Roman-era archaeological material, primarily fragmented finds of glass, pottery, mostly ceramic building material and tesserae. Although the trench is located in the immediate vicinity of the ancient necropolis, there were no traces of Roman-era graves.

After the field work that lasted almost a year, the post-excavation analysis of the collected archaeological finds is underway.

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

- ANZULOVIĆ, I. 2007, Ukrasno uporabni predmeti na zadarskom području u povijesnim izvorima od 13. do konca 16. stoljeća, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 49, 239–287.
- BULJEVIĆ, Z. 2013, Stakleni brodić iz Salone, *Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku*, 106, 145–185.
- ETEROVIĆ BORZIĆ, A., ŠTEFANAC, B. 2022, *Antičko staklo, Katalog stalnog postava Muzeja antičkog stakla*, Zadar: Muzej antičkog stakla.